

Inflația care ne doare. De unde vine?

Gabriel Biriș, avocat, Partener al Biriș Goran SPARL

Sunt convins că mulți sunt tentați să răspundă simplu: inflația este rezultatul crizei energetice generate de „operațiunea specială” a Rusiei în Ucraina. Războiul este, evident, una dintre cauze, dar, așa cum voi explica în cele ce urmează, nicidecum singura.

Să dăm timpul puțin înapoi, până în 2018, an în care România era deja la limita deficitului bugetar de 3% din PIB, limită depășită în anul 2019, când împotriva României s-a declanșat și procedura de deficit excesiv. Parlamentul a aprobat o serie de modificări la Legea pensiilor (Legea nr. 221/2018), modificări care urmau să crească cheltuielile cu pensiile de la 60 la 140 miliarde de lei, în numai patru ani. Cum pentru creșterea de 80 miliarde de lei (+150%) nu era prevăzută nicio sursă de finanțare, atrăgeam atunci atenția că o astfel de creștere este complet nesustenabilă și că singura metodă de echilibrare a bugetului va fi ajustarea obligației asumate prin (hiper)inflație. A venit!

Tot în anul 2018 am avut și două legi cu privire la supraimpozitarea producției de gaze.

Prima, Legea nr. 73/2018, a aprobat Ordonanța Guvernului nr. 7/2013 și a introdus un prag suplimentar de impozitare de 80% pentru veniturile obținute de producătorii de gaz (în principal Romgaz și Petrom) asupra veniturilor ce depășeau 85 lei/MWh, eliminând și posibilitatea de a deduce investițiile din baza de calcul al acestuia. Rezultatul: din anul 2018 până în anul 2022, în lipsa investițiilor (ce nu mai puteau fi făcute din cauza lipsei ROI), producția de gaze naturale *onshore* și-a accentuat declinul natural și a scăzut cu

aproximativ 20%, evident, în favoarea Gazprom, care și-a crescut cota de piață de la sub 5% la peste 20%...

Cea de-a doua, Legea nr. 256/2018 (cunoscută sub numele de „*Legea Offshore*”), a introdus un impozit suplimentar între 15% și 70% pentru veniturile ce urmau a fi obținute de către titularii acordurilor petroliere din Marea Neagră (BSOG, Exxon/Petrom), abrogând clauza de stabilitate prin care statul român garanta acestor investitori că nu va introduce impozite noi sau nu va majora impozitele existente (O.U.G. nr. 160/1999). BSOG a luat totuși decizia de a investi în exploatare și deja scoate cam un miliard mc/an, zăcămintul principal (Neptun) cu o capacitate de cel puțin 10 ori mai mare rămânând încă fără decizie de a investi în exploatare, ceea ce face ca gazul să rămână pe fundul Mării Negre încă cel puțin cinci ani. Mai mult, Exxon s-a retras, Romgaz plătind pentru preluarea participației peste un miliard de dolari.

După cum se vede, decidenții politici de atunci au hotărât că România nu are nevoie de gazul românesc și nici de redevențele pe care acesta le putea aduce...

Ulterior, a venit criza din anul 2020, când guvernele au reacționat dur la pandemie, prin *lockdown-uri* pe care puțini dintre noi le vedeau posibile vreodată. Economia a intrat în „*survival mode*”, oamenii au fost, cu unele excepții, pur și simplu consemnați la domiciliu. Guvernele au tipărit munți de bani pentru a plăti sumele acordate cu generozitate companiilor și angajaților, masa monetară a explodat. Când anul 2021 a adus scăderea presiunii induse de pandemie, oamenii s-au reapucat să consume, să călătorească, să cumpere și altceva decât cele strict necesare, cererea a explodat. Imediat am „descoperit” însă că lanțurile de producție și transport fuseseră grav afectate de *lockdown*. Ceea ce, evident, a dus la explozia prețurilor.

Între timp, Putin a aflat că poate extrem de ușor șantaja și manipula Vestul autosuficient și foarte verde umblând la

robinetul conductelor cu gaz, de care Vestul ajunsese extrem de dependent. Asta a și făcut: a redus volumele livrate. Acest fapt a generat explozia prețului la gaz, furnizând-i sumele cu care să-și finanțeze „operațiunea specială” din Ucraina, începută în februarie 2022, creștere ce a adus alte scumpiri, amplificate și de decizii greu de înțeles, precum cea a Germaniei de a-și închide centralele nucleare sau de alinierea prețului energiei electrice la prețul energiei cele mai scumpe...

Mană cerească pentru politicienii noștri, atât pentru cei de la București, cât și pentru cei de la Bruxelles: războiul le-a oferit scuza perfectă pentru greșelile trecutului recent, vinovați pentru toate relele, inclusiv pentru inflație, devenind exclusiv Putin și Rusia lui!

Ce au făcut guvernanții noștri?! S-au urcat pur și simplu pe „val” și l-au folosit în modul cel mai cinic cu putință, în propriul interes. Avea Guvernul nostru nevoie de inflație? Evident, așa cum atrăgeam atenția încă din anul 2018, fără inflație era imposibil să ajusteze deficitul, ajustare fără de care inclusiv fondurile UE pot fi blocate. Inflația acționează în favoarea Guvernului din două direcții: crește veniturile din TVA și depreciază valoarea obligațiilor asumate (pensii, salarii etc). Iar inflația este puternic alimentată de creșterea prețurilor la gaze și la energie electrică, fără de care nimic nu se produce, nimic nu se mișcă.

La începutul lui februarie 2022 (înainte de război) am calculat și arătat că statul este principalul beneficiar al creșterii prețului la gaze, nici mai mult nici mai puțin de 95% din întreaga creștere de preț ajungând, prin intermediul redevențelor, al impozitului suplimentar, al impozitului pe profit și al dividendelor, în propria vistierie. 95 %!!! Mai nou, aproximativ același procent este colectat și din creșterile de preț la energie electrică, din aprilie 2022 guvernul instituind și un impozit de 80% pentru producătorii de energie electrică, prin O.U.G. nr. 27/2022. Să nu uităm și

că principalii producători de gaz și energie electrică sunt, în mare parte, deținuți tot de stat...

Din grija pentru cetățenii săi, statul a plafonat prețul la gaze și la energie electrică atât pentru consumatorii casnici, cât și pentru companii, promițând furnizorilor compensarea diferenței dintre prețul pieței și prețul compensat. Cât? Pentru 6 luni, oricât! Ce a făcut „prețul pieței”? Evident, a urcat la cer, alimentând încă și mai mult inflația. Până când să vină sumele promise de stat, furnizorii s-au împrumutat de la bănci ca să poată plăti traderilor „prețul pieței”. Traderii, pe care tot onor statul a uitat să-i impoziteze, și-au încasat miliardele de la furnizori, care le-au luat de la bănci, care acum așteaptă ca statul să plătească furnizorilor nici nu se știe cât... *By the way*, statul a încasat, numai pe primele 9 luni, vreo 30 miliarde de lei suplimentar din redevențele și impozitele pe gaze, energie electrică și TVA (pe inflație), fără să și plătească furnizorilor ce le datora (câteva zeci de miliarde, nu știm încă exact cât). Bani pe care nici nu i-a pus deoparte, deficitul pe primele 9 luni fiind de 41,7 miliarde de lei, cu doar 2,5 miliarde de lei sub deficitul bugetat (deși, cum spuneam, încasările suplimentare din inflație se apropie de 30 miliarde de lei)...

Să recapitulăm:

- statul a descurajat și descurajează, prin supraimpozitare, investițiile în creșterea producției de gaze și energie electrică;
- statul este, de departe, marele câștigător al prețurilor la gaze și energie electrică, prin impozitare directă și dividende;
- statul încasează sume consistente și din TVA suplimentar, ca urmare a creșterii prețurilor pentru cetățeni (atât la energie, cât și la restul);
- statul câștigă și din inflație, pentru că își reduce obligațiile asumate la pensii și salariile bugetarilor.

Ce credeți că va rezulta din acest imens conflict de interese în care statul nostru a intrat cu proprii săi cetățeni? În niciun caz ceva bun pentru noi...

Sună a apocalipsă? Nicidecum, trebuie doar să înțelegem ce (ni) se întâmplă ca să ne putem pregăti pentru ce va veni.